MOTIVE BIBLICE ÎN POEZIA BLAGIANĂ

GHEORGHE COLȚUN
Universitatea de Stat din Moldova
gheorghecoltun@yahoo.com

Résumé: Ce qui impressionne dans la création de L. Blaga c'est la poésie inspirée du texte biblique: *Paradis în destrămare*, *Tăgăduiri*, *Bunăstare*, *Întâia duminică*, *Lacrimile*, *Eva*, *Ioan se sfâșie în pustie*, *Pe ape*, *Balada fiului pierdut* etc. La pénétration dans la profondeur de ces légendes et mythes bibliques a permis à L. Blaga de créer de véritables images poétiques qui accentuent un état affectif et une révélation sublime.
Mots-clés: biblique, Lucian Blaga, confrontation, profanation, Dieu, philosophie, Jésus-Christ, lyrique, motif, poésie, réplique, thème.

Lirica interbelică românească constituie o reînnoire firească a tematicii şi a mijloacelor de realizare a imaginilor artistice. S-au deschis noi orizonturi de creaţie şi, desigur, şi-au desăvârşit măiestria literară personalităţi notorii astăzi, cum ar fi G. Bacovia, T. Arghezi, I. Barbu, L. Blaga etc. Aceşti scriitori au realizat opere superioare în comparaţie cu cele anterioare ale tradiţionaliştilor, semănătoriştilor şi poporaniştilor. Simbolismul şi expresionismul pătrund în operele lor, făcând scrisul acestor poeţi talentaţi mai nuanţat, mai bogat şi mai divers în imagini.

Poetul L. Blaga, fiind un creator marcant, s-a manifestat prin originalitatea şi profunzimea liricii sale, abordând cele mai diverse teme: satul (*Sufletul satului*, *9 mai 1895*); dragostea pentru fiinţa iubită (*Izvorul nopții*); singurătatea şi izolarea (*Noi, cântăreții leproși*); timpul – închisoare şi distrugător al trupului şi al sufletului (*Dați-mi un trup voi munților*); moartea crudă (*Din adânc*, *Duhovnicească*, *Somn*); natura fermecată (*Vara*, *Biografie*); raportul dintre bine şi rău (*Lumina raiului*); cunoaşterea lumii (*Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*); frământările metafizice, condiţia umană şi locul omului în univers (*Scrisoare*); dorinţa eului poetic de a se contopi cu infinitul cosmos (*Pământul*, *Noi şi pământul*, *Melancolie*, *Moartea lui Pan*); problema existenţei lui Dumnezeu şi a părăsirii omului de către Creatorul său (*Psalm – O durere totdeauna mi-a fost singurătatea ta ascunsă*); confruntarea directă cu Dumnezeu (*Cuvântul din urmă*) etc.

Poetul L. Blaga se cufundă „într-o zonă paradisiacă, eterată, purificat fiind de toate tristeţile cosmice, pe care i le procura neobosita lui sete de divinitate" (Vrabie 1940: 234). „Căutător al lui Dumnezeu, crezând a-L găsi în răscoala titanică a sufletului său şi neaflându-L, cercetându-L în farmecul idilic al naturii şi negăsindu-L nici acolo, mistuindu-se în tristeţea tainei lui atât de învăluită într-o

BDD-A19627 © 2014 Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:47 UTC)

lume a dezolării şi a cenuşii, navigator pe acel mare fluviu al sângelui, care curge din eternitate şi se întoarce în ea, izbutind până în cele din urmă să-şi azvârle ancora în pământul regăsit al ţării, L. Blaga aduce în poezia sa o experienţă de întindere şi adâncime cum literatura noastră n-a cunoscut de multe ori" (Vianu 1934: nr. 8, decembrie).

Poet al misterului cosmic, L. Blaga este şi poet al revelărilor divine. „Revelare a unei structuri poetice admirabil închegată, împletită şi cu originale speculaţii filozofice, lirica lui Lucian Blaga nu putea fi decât o poezie a misterului şi revelării" (Vrabie 1940: 227).

Filozofia blagiană nu e nici religioasă şi nici măcar străbătută de vreun suflu religios, chiar dacă este aici o religiozitate a artisticului (Negoiţescu 1991: 280). Lirica lui Lucian Blaga, în care este utilizată terminologia teologică, scoate în evidenţă marea dorinţă a poetului de a trece într-o lume a misterului ori a revelării divine. Autorul vrea să evadeze din lumea umană efemeră, ce-i mutilează viaţa, în spaţii sacre. Dorinţa de a se afla într-un mediu superior celui terestru este atât de profundă, încât adânceşte până la maximum tragismul prin care trece poetul. L. Blaga scoate în relief această dramă internă prin versurile: *„Totdeauna mi-a fost singurătatea ta ascunsă/ Dumnezeule, dar ce era să fac?"* (*Psalm*) (BLAGA 1992: 34).

În volumul *În marea trecere* (1924) iese la iveală confruntarea directă a lui L. Blaga cu Dumnezeu, dar care ajunge până la urmă la un compromis: poetul recunoaşte forţa superioară a Creatorului, care este Stăpânul Universului, poetul atribuindu-şi rolul modest al omului cu păcate: „*Am înţeles păcatul ce apasă peste casa mea*", aşa cum o spune în poezia cu acelaşi titlu (BLAGA 1992: 43). Orgoliul nu-i permite însă să se considere învins şi umilit: „*Cu câinele şi cu săgeţile ce mi-au rămas/ mă-ngrop,/ la rădăcinile tale mă-ngrop,/ Dumnezeule, pom blestemat"* (*Cuvântul din urmă*) (BLAGA 1992: 47).

Marele G. Călinescu atrăgea atenţia că „poporul român este ortodox şi Dumnezeul creştin este exterior lumii. Dar cum sufletul popular nu atinge niciodată absolutul, caracteristic spiritualismului, poetul se va opri la mijloc între cer şi pământ (atitudine eretică, dar singura cu putinţă în poezie şi în orice legendă, dovadă franciscanismului) şi va continua să pipăie concretul lăsându-se nostalgizat de Spirit" (Călinescu 1986: 877).

Poeziile de inspiraţie biblică impresionează, mai cu seamă, în creaţia lui L. Blaga.

Paradis în destrămare este o replică la mitul biblic al paradisului divin. Poezia reprezintă „contra-mitul" poetic al paradisului tragic, adică al lumii „în care vieţuim" (Parfene 1988: 66).

Poezia *Paradis în destrămare* are la origine legenda biblică a izgonirii lui Adam din rai. În *Facerea* se spune: „*Atunci, luând Domnul Dumnezeu ţărână din pământ, a făcut pe om şi a suflat în faţa lui suflare de viaţă şi s-a făcut omul fiinţă vie*" (2:7). „*Şi a făcut Domnul Dumnezeu să răsară din pământ tot soiul de pomi, plăcuţi la vedere şi cu roade bune* de *mâncat; iar în mijlocul raiului era* ***pomul vieţii şi pomul cunoaşterii binelui şi răului***" (2:9). „*A dat apoi Domnul Dumnezeu pe omul care-l făcuse şi l-a pus în grădina cea din Eden, ca s-o lucreze şi s-o păzească*" (2:15). „*A dat apoi Domnul Dumnezeu lui Adam poruncă şi a zis: Din toţi pomii din rai poţi să mănânci*" (2:16), „*Iar din pomul cunoaşterii binelui şi răului să*

BDD-A19627 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:47 UTC)

nu mănânci, căci, în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreşit!" (2:17). Sub ispita vrăjmaşă a Evei, Adam s-a înfruptat din pomul cunoaşterii binelui şi răului. „*Astfel a izgonit El pe Adam, şi la răsăritul grădinii Edenului a pus nişte eruvimi, care să învârtească o sabie învăpăiată, ca să păzească drumul care duce la* ***pomul vieţii***" (3:24). Izgonirea a fost însoţită de un blestem*:* „*Cu multă trudă să-ţi scoţi hrana în toate zilele vieţii tale*" (3:17). Urmează apoi pedeapsa cea mai mare: anularea esenţei divine a omului: „*Duhul Meu nu va rămâne pururi în om, căci şi omul nu este decât carne păcătoasă*" (6:3).

Alungarea lui Adam din rai are câteva semnificaţii alegorice: 1. descoperirea conştiinţei de sine; 2. sacrificiul cunoaşterii; 3. refuzul naturii de a fi accesibilă investigaţiei raţiunii; 4. obstacolele inerente ale cunoaşterii; 5. imposibilitatea întoarcerii din exilul terestru la matca originară" (Kernbach 1983: 562).

L. Blaga valorifică, într-o manieră individuală, motivul biblic al drumului „spre pomul vieţii", păzit de către heruvimi şi sabie de flăcări, exprimând starea de istovire şi sentimentul de singurătate într-o lume ce şi-a pierdut sacralitatea, iar veacul se află în declin şi se îndreaptă spre pieire „Pretutindeni pe pajişti şi pe ogor/ serafimi cu părul nins/ însetează după adevăr,/ dar apele din fântâni/ refuză găleţile lor./ Arând fără îndemn/ cu pluguri de lemn,/ arhanghelii se plâng/ de greutatea aripilor. /[...] Noaptea îngerii goi/ zgribuliţi se culcă-n fân:/ Vai mie, vai ţie,/ păianjeni mulţi au umplut apa vie,/ odată vor putrezi şi îngerii sub glie,/ ţărâna rea seacă poveştile/ din trupul trist" (*Paradis în destrămare*) (BLAGA 1992: 51).

Poezia *Paradis în destrămare* constituie o revoltă generală nu doar a autorului, ci a întregii societăţi moderne, deoarece Lumea îşi pierde miturile şi îşi anulează condiţia edenică. Conform concepţiei lui L. Blaga, după izgonirea primilor oameni din Paradis Divinul s-a retras din lume, rupând, astfel, definitiv legătura cu omul. Aceasta este o povară universală, întrucât nici îngerilor nu li se mai permite zborul. Ei sunt împovăraţi de greutatea propriilor aripi. Porumbelul, care îl întruchipează pe Sfântul Duh, „*cu pliscul stinge cele din urmă lumini*", ceea ce semnifică anularea creaţiei. Declinul lumii este simbolizat prin prezenţa păianjenilor, care sunt un simbol al pustiului. Imaginea îngerilor goi, care „*zgribuliţi se culcă-n fân*", evidenţiază ideea că şi sacrul suferă ca omul. Interjecţia *„Vai mie, vai ţie"* exprimă durerea autorului faţă de un destin care suferă şi „anunţă ca un profet biblic apocalipsul universal" (Puiu/Gavril 2000: 268).

În poezia *Tăgăduiri* figurează, desigur, triumful lui Antihrist, deopotrivă cu jalea desacralizării lumii, a pustietăţii spirituale moderne. „Nimeni n-a redat mai exemplar acest simţământ religios profund şi demonic" (4, 278). „*Arbori cu crengi tăgăduitor aplecate/ fac scoarţă în jurul unui lăuntric suspin./ Pe toate potecile zilei/ cu surâs tomnatic/* ***se răstignesc*** *singuri/* ***Cristoşi*** *înalţi pe cruci de arin*" (BLAGA 1992: 60).

Descrierea actualizată a celei mai mari crime umane – răstignirea Lui Iisus – apare în poezia *Peisaj transcendent*. L. Blaga prezintă un peisaj trist din sânul naturii româneşti, cu „*păduri de somn*", „*cu negre locuri*", unde „*dobitoace … ies furişate să bea/ apa moartă din scocuri*", iar „*pământul îmbrăcat în grâu*" „*arde cu păreri de valuri*". Urmează apoi punctul culminant al descrierii: „*cocoşi apocaliptici tot strigă,/ tot strigă din sate româneşti./ Fântânile nopţii/ deschid ochii şi-ascultă/ întunecatele veşti./ Păsări ca nişte îngeri*

BDD-A19627 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:47 UTC)

de apă/ marea pe ţărmuri aduce./ Pe mal – cu tămâie în păr/ Iisus ***sângerează*** *lăuntric/ din cele şapte cuvinte/* ***de pe cruce***" (BLAGA 1992: 53).

Poezia *Bunăvestire* are ca subiect naşterea Lui Iisus Hristos şi mitul creştin al fecioarei Maria. Autorul, de această dată, apelează la imagini mai puţin sumbre, pe unele locuri chiar luminoase. Fecioara Maria, aleasă de Dumnezeu să-L aducă pe pământ pe Fiul Omului, nu ştie nimic de minunea ce va să se întâmple. Fecioara e preţuită pentru firea ei umană, pentru sincera ei naivitate: „*În noaptea asta lungă, fără sfârşit,/ o femeie umblă sub cerul apropiat./ Ea înţelege mai puţin ca oricine/ minunea ce s-a-ntâmplat./ Aude sori cântăreţi, întreabă,/ întreabă şi nu înţelege./ În trupul ei stă închis ca într-o temniţă bună/* ***un prunc***". Doar ciobanii „ *În noua noaptea fără sfârşit/ ...păzesc naşterea unor* ***semne cereşti***". Poetul îi vesteşte pe ciobani şi-i îndeamnă: „*Tăiaţi-vă mieii pe cruce/ în amintirea jertfei ce se va face./ Ridicaţi-vă de lângă foc/ în cojoace cu flăcări de lână./ Luaţi făclia ce-am aprins-o/* ***în steaua coborâtă****/ deasupra ieslelor roase de boi/ şi daţi-o mai departe/ din mână în mână./ În curând* ***fiul omului*** *va căuta un loc/ unde să-şi culce capul, … / În curând picioare albe/* ***vor umbla peste ape***" (BLAGA 1992: 46).

L. Blaga tratează în câteva poezii motivul biblic al facerii lumii şi scurta perioadă a vieţii pe pământ a tuturor creaturilor făcute de Dumnezeu. În poezia *Întâia duminică* autorul face trimitere la ziua a şaptea, când Dumnezeu, după ce a sfârşit în ziua a şasea lucrarea Sa, „*se odihni-ndelung*". Apoi a ieşit în văi „*să-mpartă-ndemnuri…*" şi „*în fapt de sear-asemenea jivinei El pornea,/ dar pradă nu căta. Ci arătările şi toată creatura/ cu zvonul morţii El dorea/ să le împace, sărutându-le cu gura*" (BLAGA 1992: 124). L. Blaga nu se poate împăca nicidecum cu gândul că omul este muritor şi încearcă, prin sărutul Lui Dumnezeu, să atenueze această tragedie umană. Şi poezia *Ziua a şaptea* are aceeaşi temă. După ce a lucrat şase zile, Dumnezeu s-a bucurat de creaţia Sa, zicând: „*Sunt bune toate foarte".* Însă poetul nu este satisfăcut de posibilităţile limitate pe care Domnul i le-a dat omului. Totuşi el speră. Dânsul ar vrea să poată zbura, dar „*Noi aripi nu avem, dar umerii –/ gata erau umerii de zbor*" (BLAGA 1992: 147).

De un lirism accentuat e pătrunsă poezia *Lacrimile*. Având la temelie subiectul biblic al izgonirii primului om din rai, al nostalgiei paradisului, poetul atinge cele mai sensibile coarde ale existenţei umane: dorinţa de a fi cât mai aproape de Dumnezeu şi durerea de a pierde pentru totdeauna sublimul paradis. Toate regretele şi părerile de rău ale primului om izgonit din rai sunt auzite de Dumnezeu, care îi dă omului (lui Adam) drept consolare – lacrimile: „*Când izgonit din cuibul veşniciei/ întâiul om/ trecea uimit şi-ngândurat prin codri sau prin câmpuri,/ îl chinuiau mustrându-l/ lumina, zare, norii – orice floare/ îl săgeta c-o amintire paradisul/ Şi omul cel dintâi, pribeagul, nu ştia să plângă./ Odată, istovit de-albastrul prea senin/ al primăverii/ cu suflet de copil, întâiul om/ căzu cu faţa-n pulberea pământului:* „*Stăpâne, ia-mi vederea/ ori dacă-ţi stă-n putinţă împăienjeneşte-mi ochii/ c-un giulgiu,/ să nu mai văd/ nici flori, nici cer, nici zâmbetele Evei şi nici nori,/ căci, vezi – lumina lor mă doare*"./ *Şi-atuncea Milostivul într-o clipă de îndurare/ îi dete lacrimile*" (BLAGA 1992: 91). Simbolul lacrimii îl va urmări până la sfârşitul vieţii şi pe Lucian Blaga, unul din cei mai talentaţi poeţi ai neamului.

BDD-A19627 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:47 UTC)

L. Blaga, fiind un mare filozof şi un profund visător, speră că măreţia timpurilor de început, divinitatea inimii umane, care până la urmă se transformă în lut, însă „*din lutul ei/ a fost făcut pe vremuri vasul/ în care Prometeu a coborât din cer/ aprinsul jar ce l-a furat din vatra zeilor,/ în timp ce zorile se ridicau peste Olimp/ şi-şi ascundeau în poale stelele/ ca un zgârcit comoara sa de aur*", şi aceeaşi inimă, care „*e lutu-n care-odinioară pe* ***Golgota****/ s-a scurs şiroaie sângele din* ***trupul lui Isus****,/ când ghimpii îl muşcau cu nişte ochi de fariseu*", vor înlocui „*peste veacuri lungi şi goale şi pustii"* omenirea meschină, în care exista poetul. L. Blaga nădăjduieşte că „*Dumnezeu se va-ndemna/ să fac-o altă lume/ şi-o omenire/ din neamuri mari de zei,/ Stăpânul bun va plămădi atunci din lutul ei/* ***pe noul Adam***" (*Inima*) (BLAGA 1992: 14, 15). Spre marele regret, poetul n-a ajuns să vadă acea lume nouă, perfectă şi superioară celei în care a trăit dânsul. Noi, locuitorii de azi ai pământului, sperăm, ca şi poetul, că această minune se va întâmpla „*peste veacuri lungi* …".

Un alt motiv biblic, folosit cu multă măiestrie artistică de L. Blaga, este primul mare păcat al Evei. „*Strălucitoare-n poarta raiului/ sta Eva./ Privea cum rănile amurgului se vindecau pe boltă/ şi visătoare/ mușca din mărul/ ce i l-a întins ispita şarpelui*" (*Legendă*) (BLAGA 1992: 17). Din neatenţie, „*Un sâmbure-i ajunse între dinţi din fructul blestemat./ Pe gânduri dusă* ***Eva*** *îl suflă în vânt,/ iar sâmburele se pierdu-n ţărână, unde încolţi*". Pe acel loc crescu un măr, iar din seminţele fructelor lui crescură alţi pomi. „*Şi trunchiul aspru şi vânjos al unuia din ei/ a fost acela/ din care fariseii meşteri/ cioplirăţ* ***crucea lui Isus***". L. Blaga accentuează în această poezie că un păcat enorm, făcut în faţa Lui Dumnezeu, a adus după sine nenumărate alte păcate, printre care epocalul păcat al fariseilor şi uriaşa tragedie a omenirii – răstignirea cruntă a Lui Iisus Hristos Fiul, care şi-a jertfit viaţa terestră întru iertarea păcatelor muritorilor de rând în faţa Lui Dumnezeu Tatăl.

Fiind un original creator de imagini literare, L. Blaga frapează prin ingeniozitatea subiectelor, supuse poetizării. În splendidul poem *Eva* autorul plăsmuieşte un tablou ce uimeşte prin originalitatea şi incredibilitatea sa: „*Când şarpele întinse Evei mărul, îi vorbi/ c-un glas ce răsuna/ de printre frunze ca un clopoţel de-argint./ Dar s-a-ntâmplat că-i mai şopti apoi/ şi ceva în ureche/ încet, nespus de-ncet,/ ceva ce nu se spune în scripturi*" (BLAGA 1992: 12, 13). Născut într-o familie cu vechi tradiţii preoţeşti (tatăl, Isidor Blaga, era preot ortodox, iar mama, Ana, se născuse tot într-o familie de preot) şi absolvent al Facultăţii de Teologie din Sibiu, L. Blaga avea o atitudine critică faţă de Dumnezeu şi de „Biblie". Dezacordul acesta se profilează şi în lirica sa. Iată ce scrie în poezia *Eva*: *„Nici Dumnezeu n-a auzit ce i-a şoptit anume,/ cu toate că a ascultat şi el*". Dumnezeu este atotştiutor şi autorul îl ia în zeflemea. Sarcasmul poetului este accentuat încă o dată în continuare: *„De-atunci femeia-ascunde sub pleoape o taină/ şi-şi mişcă geana parc-ar zice/ că ea ştie ceva/ ce noi nu ştim,/ ce nimeni nu ştie,/ nici Dumnezeu chiar*" (BLAGA 1992: 13).

Motive biblice sunt prezente şi în poeziile *Ioan se sfâşie în pustie* şi *Pe ape*.

În impresionanta poezie *Ioan se sfâşie în pustie* apar, în prim plan, concepţiile metafizice ale eului poetic, care în drumul spre căutarea divinităţii întâlneşte diverse obstacole, generate de caracterul nehotărât şi fragil al omului. Căutarea Lui

BDD-A19627 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:47 UTC)

Dumnezeu este foarte anevoioasă, deoarece fiinţa umană este disperată, nu mai crede în izbânda găsirii, simţindu-se părăsită de Stăpânul atotputernic al Universului, care nu mai stăpâneşte lumea terestră (Soare/Soare 2004: 346). Marele căutător întreabă: „*Unde eşti, Elohim?/ Lumea din mâinile tale-a zburat/ ca porumbul lui Noe?*" (BLAGA 1992: 59). Drama Creatorului este că Dânsul a pierdut lumea plămădită de El Însuşi, ea devenind irecuperabilă. Dezastruoasa dramă este dublă: omul a fost părăsit de Dumnezeu, iar Creatorul a rămas şi El singur, sperând totuşi să recapete lumea pierdută: „*Tu poate şi astăzi o mai aştepţi./ Unde eşti, Elohim?*". Şi omul e în continuă căutare, dar fără vreo speranţă: „*Umblăm turburaţi şi fără voie,/ printre stihiile nopţii te iscodim,/ sărutăm în pulbere steaua de sub călcâie/ şi-ntrebăm de tine – Elohim!*".

Elohim, adică Dumnezeu, e căutat peste tot, pentru a explica care e rostul existenţei omului pe Terra: *„Vântul fără somn îl oprim/ şi te-ncercăm cu nările,/ Elohim!/ Animale străine prin spaţii oprim/ şi le-ntrebăm de tine, Elohim!/ Până în cele din urmă margini privim,/ noi sfinţii, noi apele,/ noi tâlharii, noi pietrele,/ demult drumul întoarcerii nu-l mai ştim,/ Elohim, Elohim!"* (BLAGA 1992: 19).

Ioan, care îl reprezintă în poezie pe autor, devine „*o voce în deşert*". Paradisul pierdut nu mai poate fi regăsit, iar Dumnezeu nu mai e capabil să schimbe ceva, ca să poată stăvili prăvălirea lumii în hăul pierzaniei.

Motivul biblic al Potopului apare în poezia *Pe ape*. Eul poetic încearcă să determine ordinea lumii. „*Jertfa sub semnul înalt/ al curcubeului magic*" i se refuză eului cunoscător. Acesta îşi simte zădărnicit elanul în marea cunoaştere şi în acest univers părăsit de divinitate apar tot mai multe semne ale morţii: „*Porumbii mi i-am slobozit/ să încerce pajiştea cerului,/ dar sfâşiaţi de vânturi/ se-n torc înapoi. Pe vatra corabiei/ inima mi-o-ngrop sub spuză …*" (BLAGA 1992: 44). Poetul se simte singuratic în faţa porţilor cerului, veşnic închise. Versurile următoare sunt destul de semnificative în acest sens: „*Dăinuie veşnic* ***potopul****. Niciodată nu voi ajunge/ s-aduc jertfa…*". Sacrul mut, necomunicativ este expus mereu degradării: „*Pentru un fagure sterp/ mi-am ucis stupii flămânzi,/ Cel din urmă dobitoc/ cu-nţelepciune s-a prăpădit*" şi chiar dispariţiei: „*În mare rămâne* ***muntele Ararat****,/ de-a pururi fund de ape,/ tot mai adânc,/ tot mai pierdut/ fund de apă*" (BLAGA 1992: 45).

„*Lumina* reprezintă aspiraţia spre absolut, este început şi sfârşit, cosmogeneză şi coborâre spre neant" (Soare/Soare 2004: 322). Pentru L. Blaga lumina simbolizează cunoaşterea supremă, elementul primordial din care s-a născut lumea, chiar iubirea divină şi terestră. Referindu-se la generaţia poeţilor de după primul război mondial, G. Călinescu menţiona că „este însă caracteristic că generaţia de după război, mai ales ardeleană, păstrând cultul naturii nu se mai mulţumeşte cu reprezentarea ei exterioară, ci încearcă să intre în substratul cosmic" (Călinescu 1986: 876). Astfel, eul poetic blagian se vrea în Paradis, sub pomul vieţii, împreună cu femeia iubită, pe care o invită: „*Vino să şedem sub* ***pom****,/ Deasupra-i încă veac ceresc./ În vântul adevărului,/ în marea umbr-a* ***mărului****,/ vreau părul să ţi-l despletesc/ să fluture ca-n vis/ către hotarul pământesc*" (*Glas în Paradis*) (BLAGA 1992: 151).

Poetul se nelinişteşte, că nu este înţeles: „*Ce grai în sânge am închis?*" Dânsul mai repetă o dată invitaţia: „*Vino să şedem sub* ***pom****,/ unde ceasul fără vină/* ***cu şarpele*** *se*

BDD-A19627 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:47 UTC)

joacă-n doi". Ştiind totuşi că paradisul este destinat divinităţii, Luminii sacre, şi nu omului, fiinţa terestră a poetului e conştientă că nu va suporta să „*stea-n lumina*" dumnezeiască: „*Tu eşti om, eu sunt om./ Ce greu e pentru noi/ osânda de a sta-n lumină!*" (BLAGA 1992: 151-152).

Lecturarea poeziei *Balada fiului pierdut* provoacă un profund sentiment de durere pentru acea bună mumă, care şi-a aşteptat fiul până a intrat în pământ, însă fiul pierdut aşa nu s-a mai întors la fiinţa ce l-a născut: „*Cade din tărie luna/ pe pământ sub chip de brumă./ Zvonul stins prin noapte rece/ îl auzi din moarte, mumă?/ Lung, pe fusul tău de vrajă/ firul stelei se mai toarce./ – Oare ce-i? – S-aude pasul/* ***fiului*** *care se-ntoarce?"* (BLAGA 1992: 111).

L. Blaga s-a inspirat în scrierea acestei poezii din *Parabola fiului risipitor*, povestită fariseilor de către Iisus Hristos. Iată câteva fragmente din *Biblie*:

„*Un om avea doi fii./ Şi cel mai tânăr dintre ei a zis tatălui său: tată, dă-mi partea de avere ce mi se cuvine. Şi tatăl le-a împărţit averea./ Şi nu după multe zile, fiul cel tânăr a strâns totul şi a plecat într-o ţară depărtată, şi acolo şi-a risipit averea, trăind în desfrânări*" (Luc. 15:11-13).

Până la urmă a ajuns porcar, îndurând foame şi mizerie. Abia atunci şi-a amintit de viaţa îmbelşugată şi tihnită din casa părintească. Meditând mult, hotărăşte să se întoarcă la tatăl lui, acasă.

„*Când era încă departe, tatăl lui l-a văzut şi i s-a făcut milă de el şi alergând, a căzut de gâtul lui şi l-a sărutat mult./ Şi fiul i-a zis: tată, am păcătuit împotriva cerului şi înaintea ta, şi nu mai sunt vrednic să fiu chemat fiul tău./ Dar tatăl a zis sclavilor săi: Aduceţi hrana cea mai bună, şi îmbrăcaţi-l, şi puneţi-i un inel în deget şi încălţăminte în picioare./ Şi aduceţi viţelul cel mai îngrăşat şi tăiaţi-l să mâncăm şi să ne veselim./ Căci acest fiu al meu este mort, şi iarăşi trăieşte, era pierdut şi a fost găsit*" (Luc. 15:20-24).

Fiul pierdut din poezia lui L. Blaga pare să se fi întors şi el, însă mult prea târziu, când muma sa, de vreme îndelungată, zăcea în pământ: „*Frunze una peste alta/ în troian-inel s-aşează./ Fiul tău cu-ntreg troianul,/ aiurind, se-ncoroneză./ S-a întors risipitorul, (îl auzi din moarte, mumă?) / A sosit şi pleacă iarăşi./ Umblă-n brumă ca pe lună*" (BLAGA 1992: 111).

Motive biblice se întâlnesc şi în alte poezii, scrise de L. Blaga: *Înviere de toate zilele*, *Biblică*, *Umbra Evei*, *Moartea lui Pan*, *Scrisoare*, *Flori de mac* etc.

Monumentalitatea operei poetului L. Blaga se manifestă în îmbinarea de mare profunzime a poeziei cu filozofia, care mărturiseşte – prin bogăţia sa metaforică – viziunea sa poetică.

Referindu-se la specificul creaţiei lui L. Blaga, T. Vianu spunea: „Şi dacă poezia sa nu cucereşte prin senzualitatea ei, ea vorbeşte puternic printr-o substanţă făcută din cele mai înalte nelinişti din care pot atinge sufletul omenesc" (Vianu 1934: nr. 8, decembrie).

În concluzie se poate menţiona că L. Blaga a fost un bun cunoscător al legendelor, descrise în *Biblie*. Pătrunderea în profunzimea acestor legende şi mituri biblice i-a permis să creeze veritabile imagini poetice, care provoacă cititorilor o accentuată stare afectivă şi o revelaţie sublimă.

BDD-A19627 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:47 UTC)

Bibliografie

A. Izvoare şi lucrări de referinţă

BIBL. 2001 = *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Bucureşti, Editura Institutului Biblic de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2001.

BLAGA 1992 = Lucian Blaga, *Poezii*, Bucureşti, Albatros, 1992.

B. Literatură secundară

Călinescu 1986: George Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, ediţia a II-a, Bucureşti, Minerva, 1986.

Kernbach 1983: Victor Kernbach, *Dicţionar de mitologie generală*, Bucureşti, Albatros, 1983.

Negoiţescu 1991: I. Negoiţescu, *Istoria literaturii române*, Bucureşti, Minerva, 1991.

Parfene 1998: Constantin Parfene, *Receptarea poetică*, Iaşi, Polirom, 1998.

Puiu/Gavril 2000: Gh. Puiu, F. Gavril, *Sinteze literare*, Iaşi, Moldova, 2000.

Soare/Soare 2004: H. Soare, Gh. Soare, *Limba şi literatura română. Proză. Poezie. Dramaturgie*, Piteşti, Garminus, 2004.

Vianu 1934: Tudor Vianu, *Lucian Blaga, poetul*, „Gândirea", 1934, nr. 8, decembrie.

Vrabie 1940: GheorgheVrabie, *Gândirismul. Istoric. Doctrină. Realizări*, Bucureşti, Cugetarea, 1940.

BDD-A19627 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:47 UTC)